

No, gospóda, postavni načrt je zadržam odkazal vredjenje zadev učencev kot njihovo nalogo. Tu bi jaz v kratkih besedah dotaknil se rad le nasprotja, ki v tej točki loči zadeve pomočnika od mojstrovih (gospodarjevih).

Kakor znano, želé pomočniki, da se število učencev skrči, in ta tirjatev je splošna. Znano je, da imajo obrtnijske zadruga na Angleškem uže delj časa tako naredbo, da se vsako leto določi število učencev, ki se imajo sprejeti. Tej samo ob sebi pravični želji pomočnikov bodo gospodarji za zdaj še gotovo le prav malo mogli vstrezati. Večina gospodarjev je tako revna, da si še celó po enega pomočnika ne morejo špogati, in si morajo pomagati s cenejo, če tudi po vrednosti veliko manj izdatno delavno močjo učencev. Toraj zdaj uže ali kmalu pozneje določiti, koliko sme kdo imeti po močnikov, koliko pa ob njih učencev, bilo bi gotovo prenačljeno in veliko rokodelcev bi prišlo potem popolnem na kant. Gospóda! Rokodelstvo uže dolgo in prav hudo boleha, toraj morajo zdravila vrvnana biti po slabosti bolnikovi. (Dalje prih.)

Politične stvari.

Interpelacija

državnega poslanca dr. Poklukarja in tovarišev do naučnega ministra barona Conrada, izročena v državnem zboru dne 18. decembra t. l.

„Uradni list za Koroško objavil je v teku preteklega poletja večkrat razpise služb za učitelje ljudskih šol v slovenskih šolskih občinah, v katerih je bilo rečeno, „da je“ o prosilcu „želeti“, da zna slovensko“.

Ne samo strokovnjake in druge izobražene kroge, temveč vsakega, kedor ve prevdariti, kaj in čemu je ljudska šola, moralo je osupniti, kako je mogla misliti šolska oblast dežele, v kateri biva tretinja Slovencev, da zadostuje zahtevam naravnega prava, obstoječe postave in svojega poklica, za šolsko izobraženje Slovencev na Koroškem skrbeti uže s tem, da samo želi pri učitelju — poklicanem podučevati slovensko mladino večidel v vseh predmetih ljudske šole, znanje jezika, kateri je učencem njegovim edino razumljiv.

Po besedah objavljenih razpisov in po naznanilih, katera se zvedo o nameščenju služb za šolske učitelje po slovenski Koroški, slučaj ni izključen pa tudi ne redek, da učitelji brez znanja slovenščine ali pa s prav pomanjklivem znanjem dobijo nalog, podučevati otroke, kateri govore in razumejo samo slovenski.

Razvila bi se pregrozna in za naše stoletje premalo častna podoba, ako bi se hotele naštevati nadrobnosti o vspehih takega podučevanja o ljudskih šolah. Zadržati naj bode naglašati, da v mogočnosti, dani po omenjenih razpisih, v slovenskih občinah namestiti učitelje, kateri slovenščine ne znajo prav nič ali ne zadosti, vidimo žaljenje sploh priznanega pedagoškega načela, po katerem se ima vsak učenec podučevati v svojem maternem jeziku (ali pa vsaj v jeziku mu razumljivemu); mi vidimo dalje v tem postopanju žaljenje koroškim Slovincem pristoječe pravice do gojenja in varovanja njihovega jezika in njihove narodnosti in njihove neoporekljive pravice do enakega poroštva za enake vspehe podučevanja za koroške Slovence, kakoršno je za koroške Nemce.

Po tem vsojamo se vprašati:

1) Je li njegovi ekscelenci gospodu naučnemu ministru znan omenjeni način razpisovanja za nameščenje učiteljev v slovenskih občinah Koroške?

2) Ali ga je volja, storiti vse potrebno, da se v koroških slovenskih občinah namestujejo samo slovenščine zmožni učitelji in skrbeti za vspeh podučevanja v ljudskih šolah slovenske Koroške tudi s tem, da se slovenščina kot učni jezik vpelje v vseh teh šolah brez izjeme?

Naši depisi.

Iz Gorice dne 25. se nam naznanja, da je tamošnja čitalnica priredila dne 16. t. m. lep koncert, dne 18. t. m. pa, da je imela svoj redni občni zbor, v katerem je bil izvoljen preblagorodni in velezasluženi deželni predsednik kranjski, gospod Andrej Winkler, za častnega uda. Obširneje došlo nam poročilo priobčimo v prihodnjem listu.

Iz Ptujja naznanja se nam, da priredi tamošnja čitalnica starega leta dan ob 8. uri zvečer v svojih prostorih „Narodni dom“ besedo s sledečim sporedom: 1. Dr. G. Ipavec: „Sredi vasí“, možki zbor. 2. K. Mašek: „Lahko noč“, ženski zbor. 3. Ouvertura k operi „Zampa“ za glasovir in gosli. 4. Narodna pesen: „Sarafan“, mešan zbor. 5. A. B. Tovačovsky: „Sporočilo“, možki zbor. 6. Tombola. — Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Iz Novega mesta došlo nam je vabilo k veselici, katero napravi národna čitalnica novomeška v prostorih prvega „Narodnega doma“, 31. decembra 1882 (Silvestrov večer). — Program: 1. „Brezi jadra“, možki zbor s spremljevanjem na glasoviru, dr. B. Ipavec. 2. „Pri zibelí“, četverospjev, K. Mašek. 3. „V naravi“, šaljivi možki zbor, Gj. Eisenhut. 4. „V tihi noči“, četverospjev, A. Leban. 5. „Mornarska“, možki zbor, dr. G. Ipavec. 6. „Takó osamljeno“, tenor-solo s spremljevanjem na glasoviru, Abt. 7. Veliko srečkanje. 8. Ples. — Med posameznimi točkami godba na glasoviru. — Vstopnina za ude 20 kr. Za neude 40 kr. — Začetek točno ob polu 8. uri zvečer.

Iz Kranja naznanja se nam obširno o prav prav zanimivem občnem zboru tamošnje podružnice c. k. kmetijske družbe Kranjske, kateri je bil dne 21. t. m., iz katerega danes samo to omenjamo, da na dnevni red stavljeni in vtemeljevani predlog: „naj se osnuje za Gorenjsko lastna kmetijska družba“ ni bil sprejet, nasproti pa sprejet nasvet: naj se pomnožijo podružnice kmetijske družbe in letni doneski za ude kmetovalce znižajo na en goldinar. - - Memo Kranja teče Sava, in po nji marsikaj odplava.

Iz Gorjan v Bledu zvemo, da se je tam osnovalo „Bralno društvo“, katero se otvori starega leta dan. Čestitamo in želimo iz srca novemu društvu vsestranske podpore in bogatega, zdravega sadu!

Iz Ljubljane. — Vse staroavstrijske dežele, med njimi tudi slovenske, obhajajo danes dne 27. decembra zgodovinsko-slavni dan združenja pod vladarsko oblastjo dobrotljive in modre dinastije Habsburške. Hvalležno spominjamo se danes tudi Slovenci mogočne obrambe, krepke podpore in brezštevilnih dobrot, katere smo prejeli v preteklih 600 letih od blage naše vladarske hiše.

Zlasti živo spominjamo se danes duševnega varstva in družih velikih dobrot, za katere se imamo zahvaliti Slovenci sedanjemu vladarju, presvitlemu cesarju Franc

Jožefu, kateremu hočemo v teku prihodnjega leta zahvaliti v naši beli Ljubljani!

— (*Deželni zbor kranjski*) poklonil se je danes gospodu deželnemu predsedniku A. Winkler-ju s prošnjo, da posreduje presvitlemu cesarju o 600letnici Kranjske dežele pod najvišjo Habsburško dinastijo zmeraj zvestih prebivalcev Kranjske čutila hvaležnosti in vdanosti.

— (*Novice*) v zadnjem svojem listu starega leta vošijo vsem svojim dragim prijateljem in podpornikom in prijateljem milega našega naroda sploh prav veselo in srečno novo leto, naši pravični narodni stvari pa dobrega napredka!

— (*Božični oratorij*) trikrat ponavljan v preteklih praznikih v prostorih deškega zavetišča (*Collegium Marianum*) izvrševal se je z veliko pohvalo, došlo pa je tudi k tem predstavam občinstva, da se je vse trlo.

— (*Čitalnica v Šiški*) imela je svoj redni občni zbor dne 17. t. m., ona šteje 146 članov, za prvomestnika izvoljen je bil gosp. Fr. Drenik.

— (*Gosp. Oroslov Dolenc*), voskar in trgovec z medom v Ljubljani, prejel je od dunajske čebelarke razstave za najboljši rožni med krasno častno diplomu. Čestitamo vrlemu narodnemu trgovcu!

— (*Ljubljansko-kamniška železnica*) se pripravlja. Te dni ogledovala je tračo posebna komisija ter je bil izid ogleda prav dober.

— (*Silvestrov večer*) bode, kakor vsako leto, tudi letos v ljubljanski čitalnici s prav mikavnim programem. Vstop je dovoljen le udom čitalnice pa „Sokolom“ v sokolski obleki.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Presvitli cesar sprejemajo danes deputacije nekaterih dežel in dunajskega mestnega zbora, katere se mu pridejo pokloniti gledé na 600letnico združenja pod oblastjo dinastije Habsburške.

Vojni minister Billandt je zbolel in izročil za čas bolezni opravila sekcijememu načelniku Blasits-u.

Cesarjevič Rudolf imenovan je za feldmaršal-lajtnanta, poleg njega pa tudi minister grof Welserheimb, Sig. pl. Keler in drugi.

Cesarjevič Rudolf in nadvojvodinja Štefanija imata se začetkom meseca februvarija prihodnjega leta podati na brodu „Miramare“ za več tednov na otok Lakroma in potem na Grško.

Dunajski mestni zbor predloga, da bi naučno ministerstvo tožil pri državni sodnji zaradi dovoljenja česke ljudske šole v predmestju „Favoriten“, ni sprejel; menda je sam prepričan, da je kričanje njegovo o nepostavnosti ministerskega odloka samo prazna fraza za časnike, namenjena slepiti ž njo ljudi, ki se ne marajo sami truditi z mišljenem.

Vriš o predstoječi vojski se je zelo polegel, kakor smo mi zadnjič omenjali, da je bil umetno napravljen. — Merodajni listi sodijo o tej stvari tako-le: Bismarkovi časniki objavili so zavezno pogodbo med Nemško in Avstrijsko, katera se ima steči z letom 1884., zato, da bi zabranili ožje sporazumljenje med Rusko in Avstrijsko. Z orožjem ropotali in o predstoječi rusko-avstrijski vojski pa so Bismarkovi časniki na njegovo povelje toliko pisarili zato, da bi s tem pregovorili naše merodajne kroge, ne le podaljšati ono zvezo še za daljnih deset let, ampak prav posebno še za to, da bi vsa avstrijsko-ogrska stopila z Nemško v colninsko zvezo tako, da bi bili obe državi samo en colninski lertorij, vse to pa prvi velki korak, za daljne, lahko razumljive politične namene Bismarkove. — Prvi namen, trdijo časniki, je vriš dosegel, in pripravnost naših odločilnih krogov zvezo z Nemško podaljšati, je nedvomljiva; gledé colninskega združenja, pa se je tudi Bismark prepričal, da je zdaj vriša konec in zopet se povsod odpravljajo strašila preteče vojske.

Laška. — V ministerstvu pričakujejo se zopet nekatere premembe. — V Rimu, Turinu in drugih mestih poskušali so razsajati „irredentovci“ zaradi usmrtenja njihovega kolega Oberdanka v Trstu; zato zbrali so si posebno prostore pred stanovanjem avstrijskih zastopnikov. Časniki pišejo, da so „irredentovci“ v Napolji in drugih mestih naročili in slovesno se vdeležili mrtvaških maš za Oberdanka, o katerem je vojaški duhovnik, ki je bil k njemu poslan, v svojem govoru obžalovaje izrekel, da je umrl brez kesanja.

Ruska in rimski papež sporazumela sta se zaradi razmer na ruskem Poljskem, kakor se sodi, v zadovoljnost katoličanov; povrnejo se tedaj odstavljeni katoliški škofje v svoje škofije, novi namestvovali se bodo po sporazumljenji obeh oblastnij, in povrnitev v katoliško cerkev je zopet prosta. Sploh se sodi, da bode ta poravnava mnogo koristila stanu katoličanov na Nemškem.

Listnica vredništva. Vsem gospodom dopisnikom: Srčna hvala! Gg. P. v G. na C., L. v St. V. nad C.: Odložiti smo morali Vaše dopise za prihodnji list.

Vabilo na naročbo „Novic“

za prihodnje leto.

Naročnina „Novicam“ ostane stara in veljajo z „Oglasnikom“ vred:
s pošto prejemane za vse leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrto leta 1 gld. 30 kr.,
v tiskarni „ „ „ „ 4 „ — „ za „ „ 2 „ — „ za „ „ 1 „ — „

Za prinašanje na dom v Ljubljani po 40 kr. na leto več.

Naročnina naj se po najcenejši poti poštarških nakaznic pošilja pod naslovom Blaznikove tiskarne v Ljubljani. Vredništvo in opravništvo „Novic“.

Odgovorni vrednik: Alojzij Majer. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.